

2026 жылға арналған республикалық бюджеттің болжамы туралы

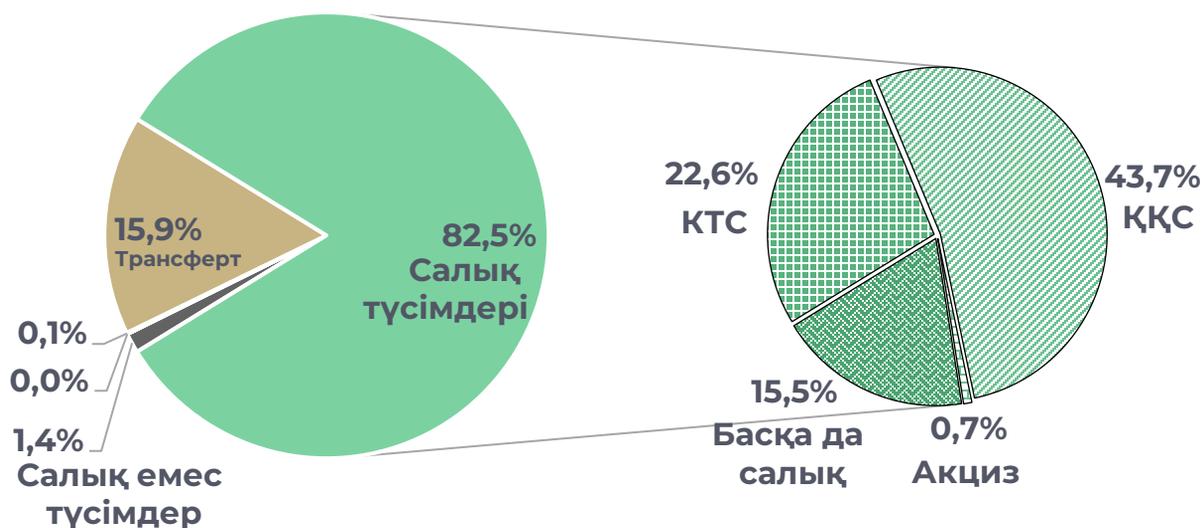
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің алдын ала болжамы бойынша 2026 жылы **мұнай емес тапшылықтың** ЖІӨ деңгейінен **6,8%-дан 4,9%-ға** дейін **неғұрлым оң динамикасы** күтілуде.

«BCC Invest» АҚ ЕҰ Талдау және зерттеу департаменті (бұдан әрі – BCC Invest) Қазақстан Республикасының макроэкономикалық көрсеткіштеріне мониторинг жүргізу және болжау бойынша ай сайынғы жұмыстың аясында сыртқы және ішкі факторлардың еліміздің экономикасына әсерін қадағалап отырады.

2025 жылғы 29 тамызда Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің (бұдан әрі – ҚМ) ақпараттық ресурсында «2026 – 2028 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» Заңның жобасы жарияланды.

2026 жылға кіріс **22,9 трлн теңге**, шығыс – **27,5 трлн теңге** болып жоспарланды. Тапшылық шамамен **4,6 трлн теңгені**, немесе **ЖІӨ-ден 2,5%-ды** (ЖІӨ болжамы – 183,8 трлн), мұнай емес тапшылық **9,06 трлн теңгені** (немесе ЖІӨ-ден 4,9%) құрайды. 2025 жылғы бағалаумен салыстырғанда кіріс шамамен **7,0%-ға**, шығыс **7,8%-ға** өседі, тапшылық ЖІӨ-ге шаққанда **2,5%** болып, бұрынғы үлесте сақталады.

Сурет. 2026 жылға арналған республикалық бюджет кірісінің құрылымы

Ескертпе:

Негізгі капиталды сатудан түскен түсім 2,2 млрд теңгені немесе құрылымда 0,0%-ды құрады; Арнайы түсім 20,4 млрд теңгені немесе құрылымда 0,1%-ды құрады.

Дереккөз: «2026-2028 жылдарға арналған Республикалық бюджет туралы» Заң жобасының деректері, BCC Invest талдауы

Кіріс құрылымы елеулі түрде салық жағына қарай ауысады. **22,9 трлн теңгенің 82,5%-ын** (немесе 18,9 трлн теңгесін) салық түсімдері қамтамасыз етеді. Басты драйвер – **қосылған құн салығы: 10,0 трлн теңге**, бұл барлық кірістің шамамен **43,7%-ына** және барлық салықтың 53,0%-ына сайма-сай. Мұндай деңгей салық заңнамасындағы өзгерістердің арқасында белгіленген: ҚҚС мөлшерлемесі **12%-дан 16%-ға** көтеріледі.

Корпоративтік табыс салығы 5,2 трлн теңгені (немесе барлық кірістің шамамен 22,6%-ын), **акциздер 151,8 млрд теңгені** (немесе барлық түсімнің шамамен 0,7%-ын) береді.

Салық емес түсім 330,5 млрд теңгеге (немесе бұл барлық кірістің 1,4%-ы) **негізгі капиталды сатудан түсім** шартты түрде **2,2 млрд теңге** деп бағаланады.

Тұңғыш рет жеке жолда **«арнайы түсім»** – жер қойнауын пайдаланушылардың ҒЗТКЖ-ға мақсатты аударымдары берілген. Көлемі мардымсыз, бар-жоғы **20,4 млрд теңге**, бірақ ол қатаң түрде мақсатты болып табылады және ғылымды қаржыландырудың болжамдылығын арттырады.

2026 жылға арналған республикалық бюджеттің болжамы туралы

Трансферт жиынтығында **3,65 трлн теңге** (шамамен 15,9% кіріс) береді, оның **2,77 трлн теңгесі** – бұл Ұлттық қордан кепілдік берілген трансферт, ал қалған **879,9 млрд теңгесі** – бұл төменде көрсетілген мемлекеттік органдардан бюджеттік алымдар. **2026 жылдан бастап мақсатты трансферт көзделмеген.**

Сурет. 2026 жылға арналған Республикалық бюджет шығынының құрылымы

Дереккөз: «2026-2028 жылдарға арналған Республикалық бюджет туралы» Заң жобасының деректері, BCC Invest талдауы

Шығыс жағында басымдық айқын: әлеуметтік қолдау және борышқа қызмет көрсету. Әлеуметтік көмек пен әлеуметтік қамсыздандыруға **6,83 трлн теңге** (+11,9% ж/ж) бағыттау жоспарлануда – бұл **«шығынның» төрттен бір бөлігі**. Қарызға қызмет көрсету шығыны **3,51 трлн теңге** (+40,3% ж/ж) көтеріледі және қазірдің өзінде «шығынның» шамамен **13%-ын «жеп қойды»**, бұл даму кеңістігін тарылтады. Қорғаныс пен құқықтық тәртіпке **шығын ұлғайып жатыр**, ал инвестициялық-инфрақұрылымдық блок **қысқарып жатыр**:

- көлік және коммуникация – шамамен **879,5 млрд теңге** (-28,0% ж/ж),
- ТКШ – барлығы **70,7 млрд теңге** (-72,5% ж/ж),
- ОЭК мен жер қойнауын пайдалануға шығыс – **109,5 млрд теңге** (-3,5% ж/ж).

Бір жыл бұрынғымен салыстырғанда білімге біршама аз бөлінеді – **811,3 млрд теңге** (-43,7% ж/ж), ал денсаулық сақтауға бөлінетін қаржы **2,7 трлн теңге** (+5,4% ж/ж) көлемінде қалды. 2026 жылы «Басқалар» бабы бөлек көңіл бөлуді талап етеді: **2,3 трлн теңге** (+162,1% ж/ж). Бюджет шығынының жалпы құрылымындағы басқа да шығынның үлесі 2025 жылғы **3,4%-дан** 2026 жылы **8,2%-ға**, яғни **4,8 пайыздық тармаққа** көтеріледі.

Кесте. 2026 жылға арналған Республикалық бюджет шығының құрылымы

№	Атауы	Сомасы, млрд теңге	Өзге шығыннан үлесі
1	Басқалар	2 259,5	100%
2	Қазақстан Республикасының Төтенше жағдайлар министрлігі	10,0	0,4%
3	Мемлекеттік материалдық резервті қалыптастыру және сақтау бойынша іс-шараларды іске асыру	10,0	0,4%

Жалғасы келесі бетте

№	Атауы	Сомасы, млрд теңге	Өзге шығыннан үлесі
1	Басқалар	2 259,5	100%
4	Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігі	4,1	0,2%
5	Өкілдік шығын	1,3	0,1%
6	Қазақстан Республикасына инвестициялар тартуға жәрдемдесу	2,8	0,1%
7	Қазақстан Республикасының Сауда және интеграция министрлігі	11,8	0,5%
8	Кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемесінің бір бөлігін субсидиялау және кредиттерге кепілдік беру	10,0	0,4%
9	Техникалық реттеу және метрология саласындағы қызметтер	1,8	0,1%
10	Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі	1 895,6	83,9%
11	Қазақстан Республикасы Үкіметінің резерві	500,0	22,1%
12	Жаңа бастамаларға арналған шығыстар	1 000,0	44,3%
13	Жай вексельдерді өтеу	101,1	4,5%
14	«Астана халықаралық қаржы орталығының әкімшілігі» АҚ-қа берілетін трансферттер	7,2	0,3%
15	Мемлекеттік-жекеменшік серіктестік жобалары бойынша мемлекеттік міндеттемелерді орындау	2,3	0,1%
16	Қазақстан Республикасы Президентінің бастамаларына арналған резерв	285,0	12,6%
17	Қазақстан Республикасының Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігі	20,5	0,9%
18	Мемлекеттік-жекеменшік серіктестік жобалары бойынша мемлекеттік міндеттемелерді орындау	17,2	0,8%
19	Қазақстан Республикасының инновациялық дамуын қамтамасыз ету	3,3	0,1%
20	Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі	55,0	2,4%
21	Мемлекеттік-жекеменшік серіктестік жобалары бойынша мемлекеттік міндеттемелерді орындау	55,0	2,4%
22	Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі	215,1	9,5%
23	Кәсіпкерлік субъектілерін мемлекеттік қолдау шараларын іске асыру	214,4	9,5%
24	Құжаттаманың сақтандыру қорын құру және сақтау бойынша іс-шараларды іске асыру	0,7	0,0%
25	Қазақстан Республикасы Президентінің Іс басқармасы	47,4	2,1%
26	Қазақстан Республикасы Президентінің Іс басқармасының объектілерін салу және реконструкциялау	44,7	2,0%
27	Мемлекеттік-жекеменшік серіктестік жобалары бойынша мемлекеттік міндеттемелерді орындау	2,7	0,1%

2026 жылға арналған республикалық бюджеттің болжамы туралы

Басқа шығындағы ең көп үлесті **бір трлн теңгені** немесе өзге шығындар сомасының **44,3%**-ын құрай отырып, «Өзге бастамаларға арналған шығыс» бабы алады. «Жаңа бастамаларға арналған шығыс» – бұл Қаржы министрлігінің құрамындағы орталықтандырылған, алдын ала белгіленген бөлінбеген лимит (*042 бағдарлама*), одан бюджеттен жыл бойы бюджетті қабылдаған кезде нақты бағдарламалар мен бейінді әкімшілердің лимиттеріне айналуға үлгермеген жаңа басым шешімдер қаржыландырылады. **Үкімет/Парламент/Президент** жаңа шараларды: пилоттар мен ұлттық жобаларды іске қосуды, төлемдер мен жеңілдіктерді өзгертуді, салалар мен бизнесті қолдаудың қосымша шараларын, инфрақұрылымдық міндеттерді және т.б. бекіткен кезде ақша осы жерден жіберіледі.

«Басқаларда» қаражаттың негізгі бөлігі бюджетті орындаған кезде қозғалысты қамтамасыз ету үшін резервтік контурға – **Үкіметтің резервіне** (*500 млрд теңге немесе басқа да шығынның 22,1%-ы*) және **Президенттің бастамаларына арналған резервке** (*285 млрд теңге немесе басқа да шығынның 12,6%-ы*) жұмсалады. Елеулі бөлігі **мөлшерлемелерді субсидиялау және кредиттерді кепілдендіру** (*10 млрд теңге немесе басқа да шығынның 0,4%-ы*), сондай-ақ **бизнес үшін сервистік және кеңес беру инфрақұрылымы арқылы кәсіпкерлікті қолдауға** бағытталған. Екінші бөлігі – **МЖС бойынша міндеттемелерді орындауға** және кейбір инфрақұрылымдық жобаларға (*Президенттің Іс басқармасының объектілерін және ауылдық жерлерде кең жолақты қолжетімділікті кеңейтуді қоса алғанда*) бөлінеді. **Қалғаны** – материалдық резервті толықтыру, техникалық реттеу және өкілдік шығыс сияқты нүктелік ведомстволық міндеттерге бөлінеді.

Жобаның фискалдық логикасы – **салық базасын күшейту** есебінен кіріс бөлігінің Ұлттық қорға тәуелділігін **төмендете отырып**, шұғыл қысқартусыз шоғырлануды жалғастыру. Бұл **тұрақтылық** үшін жақсы, бірақ ҚҚС бойынша орындау **негізгі тәуекел** болып қала бермек: осындай жоғары жинау деңгейі **салық базасын кеңейтуді және цифрлық басқаруды тереңдетуді** не болмаса **импорттық динамикаға** сүйенуді талап етеді. Сонымен бір мезгілде өсіп отырған пайыздық жүктеме және инфрақұрылымға, энергетикаға және адами капиталға инвестициялардың қысылуы **ортамерзімді болашақта өсу әлеуетін шектеуі** және күрделі салымдарға **болашақ қажеттіліктерді ұлғайтуы мүмкін**. Осы тұрғыда ҒЗТКЖ-ға «арнайы түсімдердің» пайда болуы – ғылымды жүйелі түрде қаржыландыруға бағытталған қадам, бірақ жалпы жағдайға әсер ету үшін көлемі әлі тым аз.

Бюджет-2026 жобасы кіріс бірқалыпты өскен кезде және шығысты әлеуметтік міндеттемелер мен борышқа қызмет көрсетудің пайдасына қайта бөлген кезде **мақсатты диапазонда тапшылықты** (*ЖІӨ-нің шамамен 2,5%*) **қолдауды** көздейді. **Орындау сапасы** ҚҚС бойынша іс жүзіндегі алымдарға, «Басқалар» бабының ашықтығына және инвестициялық жобалардың бір бөлігінің шын мәнінде МЖС-ға/тарифтерге/квазимемлекеттік секторға кетуіне байланысты болады, бірақ белгісіз мерзімге кейінге қалдырылмайды.

Маңызды ақпарат. Дисклеймер

«BCC Invest» АҚ клиенттері үшін тәуекелдер туралы ақпарат

Маңызды ақпарат:

Бұл материал тек ақпарат беру мақсатында таратылады. Осы материалды тарату инвестициялық кеңес беру қызметі емес. Осы материалда келтірілген ақпарат жеке инвестициялық ұсыным емес. Осы материалды алушы шешім қабылдау үшін ұсынылған ақпаратқа ғана сүйенбеуге тиіс. Есептерді, тарихи деректерді және осы материалда қамтылуы мүмкін өзге де ақпаратты «BCC Invest» АҚ қызметкерлері жария дереккөздерден алынған ақпарат пен деректердің негізінде дайындады. «BCC Invest» АҚ мұндай ақпараттың толықтығын, дәлдігін және анықтығын тексермейді және тексеруге міндетті емес. «BCC Invest» АҚ ұсынатын кез келген ақпаратты клиент тек өз қалауымен пайдаланады және тәуекелін өзі көтереді.

«BCC Invest» АҚ ұсынатын ақпарат қандай да бір бағалы қағазды сатып алу туралы ұсыныс және/немесе сату бойынша міндеттеме емес, мәміле жасасуға итермелемейді және инвестициялық салық және заң мәселелері бойынша, оның ішінде жасалатын мәміленің алушының нақты мақсаттарына сәйкестігі туралы мәселе бойынша ақпарат алушыға ұсыным емес.

«BCC Invest» АҚ олар туралы ақпаратты ұсынатын бағалы қағаздармен, оның ішінде шетелдік бағалы қағаздармен, валютамен, базистік активтердің сан алуан түрлі туынды қаржы құралдарымен (бұдан әрі – «Қаржы құралдары») операция жүргізбес бұрын, осы ақпаратты алушылар аталған қаржы құралдарын сипаттайтын құжаттармен (эмиссия проспектісі және т.б.) танысуы қажет және қаржы құралдарымен мәміле жасасқанға дейін өзінің қаржы, заң, салық, бухгалтерлік есеп мәселелері жөніндегі кеңесшілерінен және өзге де кеңесшілерінен жан-жақты кеңес алуға тиіс. Қаржы құралдарымен мәмілелер жасасу белгілі бір тәуекелмен ұштасып жатыр, олар үшін жауапкершілік «BCC Invest» АҚ-қа жүктелуі мүмкін емес, өйткені олар тараптардың қисынды бақылауынан тыс және олардың осындай тәуекел салдарын болжау және алдын алу мүмкіндіктері шектеулі немесе мүмкін емес. Ақпарат алушы қаржы құралдарымен мәмілелер жасау мүмкіндігін өз бетінше бағалауға тиіс. Ақпарат алушы, егер оның экономикалық және заңды мәні, құжаттамасы, шарттары мен онымен байланысты тәуекелдері түсініксіз болып қалса немесе ақпарат алушының мақсатына, ниетіне және күткен үмітіне сәйкес келмесе, мәміле жасаспауға тиіс. Қаржы құралдарымен мәмілелер жасасу елеулі қаржылық және өзге де тәуекелді тудыруы мүмкін. Осы себептен бұл мәмілелер өзіне тиісті тәуекелді қабылдауға дайын және олармен байланысты ықтимал қаржылық шығынды көтере алатын адамдарға арналған. Кез келген мәмілені жасамас бұрын ақпарат алушы тиісті мәмілені жасасуға байланысты туындайтын тәуекелді түсінетініне және кез келген оқиға өрбіген кезде өзіне қабылдаған міндеттемелерді орындау үшін қажетті қаржылық және өзге де ресурстары бар екеніне көз жеткізуі қажет. Қаржы нарығында операция жүргізу туралы шешім қабылдаған кезде, қаржы құралдарына инвестициялау күтілетін кірісті алмау, инвестицияланған қаражаттың бір бөлігін, тіпті барлығын жоғалту, ықтимал шығыс пен шығын тәуекелін көтеретінін ескерген жөн. Болжамды оң кірістілік туралы ақпарат тек болжам ретінде ғана бағалануы мүмкін. Инвестициялық қызметтің бұрынғы нәтижесі болашақтағы нәтижені айқындамайды, ал активтердің құны көтерілуі де, түсуі де мүмкін. Шетел валютасын айырбас бағамының өзгеруі инвестиция құнының азаюына немесе ұлғаюына әкелуі мүмкін. «BCC Invest» АҚ ақпаратты пайдалану негізінде ақпарат алушы алуы мүмкін қаржылық нәтижеге қатысты кепілдік бермейді немесе оны растамайды және қандай да бір жауапкершілікті өз мойнына алмайды.

«Мүдделер қақтығысы»

«BCC Invest» АҚ брокерлік қызмет көрсету және номиналды ұстау бойынша қызмет көрсету туралы шарттардың үлгілік нысандарында жазылғанға ұқсас қызметтерді үшінші тұлғаларға көрсететінін, сондай-ақ өзге шарттар бойынша үшінші тұлғалардың тапсырмаларын қабылдайтынын және үшінші тұлғалардың мүдделері мен өз мүдделері үшін бағалы қағаздармен және өзге де қаржы құралдарымен мәмілелер мен өзге де операцияларды жүзеге асыратынын және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сай кәсіптік қызмет түрлерін қоса атқару тәртібімен үшінші тұлғаларға өзге де қызметтер, оның ішінде ақпараттық қызмет, қаржылық кеңес беру, андеррайтинг қызметтерін, облигация ұстаушылардың өкілінің қызметін, активтерді сенімгерлік басқару және маркетинг қызметтерін көрсететінін хабарлаймыз.

Жоғарыда аталған қызметтерді көрсету барысында «BCC Invest» АҚ мұндай қызметтерді көрсеткені үшін сыйақы алады, бұл «BCC Invest» АҚ пен клиенттің арасында мүдделер қақтығысының туындауына әкеп соғуы мүмкін.

«BCC Invest» АҚ, егер мұндай мәмілені орындау мүдделер қақтығысының туындауына әкеп соқтырса, клиентке қаржы құралдарымен мәмілелер жасауға кеңес бермейді.

Бағалы қағаздар нарығында қызметті жүзеге асыруға берілген 10.07.2018 жылғы № 3.2.235/12 мемлекеттік лицензия.